

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

JO US SALVARÉ A TOTS

d'Émile Freche

Traducció: Albert Pejó

Editorial: Bromera

Alzira, 2017 | Pàgines 204

Novel·la

Jo us salvaré a tots és una novel·la molt contundent, ja que toca un argument delicat que, almenys a França, ha tingut molta repercussió. Éléa, una jove adolescent filla d'una família normal de França,

de pare magribí i mare francesa, adepta a la religió musulmana per afeció voluntària a través d'internet, desapareix de sobte i se'n va a la guerra de Síria. Des de les primeres pàgines sentim tota la tristesa de sa mare, completament desfeta per la fugida de la filla. La seua absència és omnipresent, la incomprensió és immensa davant d'aquest fracàs que no ha sabut preveure, a pesar d'algunes advertències que ja es podien percebre en l'entorn d'aquesta família i, sobretot, la impotència de no saber què fer per a trobar-la.

Així que, cada dia, aquesta mare escriu en el seu diari records i reflexions a propòsit d'Éléa, parla amb ella sobre la vida quotidiana, sobre el seu dolor, sobre el seu pare, Samir, qui des de la seua partida ha perdut el cap i l'han de recloure en un hospital psiquiàtric. L'autora juga amb els punts de vista de la mare, el pare i l'adolescent i ens fa sentir les emocions dels personatges. JP

LA PREGUNTA DE SUS OJOS

d'Eduardo Sacheri

Editorial: Alfaguara

Madrid, 2009

Pàgines 317

Novel·la

Retitulada com *El secreto de sus ojos* a la vora del rutilant èxit de la pel·lícula homònima guanyadora d'un Oscar a la millor pel·lícula estrangera, estem sens dubte davant l'obra més reeixida, més densa i més profunda d'aquest magnífic novel·lista fins la data;

un relat en el qual una història detectivesca frustrada en què de nou es contraposen la legalitat i la justícia recobreix altres dues trames de major calat: la protagonitzada per Liliana i Ricardo, que tot just dura poc més d'un any portada per la bogeria, el valor i la sinceritat, per un part; i la protagonitzada per Benjamí—el narrador/protagonista— i Inés, que durarà més de trenta anys però els motors són el sentit comú, les convencions socials i la covardia.

En la primera d'elles—i amb un evident sarcasme de fons—, protagonitzada per Ricardo Morales i explicada en passat i en primera persona, l'amor condueix a la mort, mentre que en la segona, explicada en present i en tercera persona, l'amor ocult i covard aconseguix sobreviure diverses dècades i diversos autoenganys en el seu transcurs. Per si tot això fos poc, a les esmentades línies argumentals—desenvolupades durant un període crític i especialment violent de la recent història Argentina que és recordat des d'un present narratiu posterior—, *La pregunta de sus ojos*—títol original

de l'obra— és també metanovel·la sobre si mateixa, sobre el procés d'escriptura de la història i d'autodescobriment personal del protagonista.

En aquesta magnífica novel·la, Sacheri eleva el to i la profunditat amb què s'ha tractat en les seues obres anteriors alguns temes que mai ha abandonat. Així, a l'amistat o la justícia, representats en personatges secundaris com Sandoval, Romà..., s'uneix el tema de la memòria historitzada a través de l'assassí, Isidoro Gómez, i la seua peripècia personal i política a partir del moment en què ingressa a la presó. I, com en altres ocasions, en aquesta novel·la, memòria—buscada, trobada i guardada— i identitat són la mateixa cosa. En conjunt, es tracta d'una obra que val la pena ser llegida, fins i tot pels que hagin vist primer el film, per la diferència argumental entre ambdues com per aquesta especial habilitat—talent— de l'autor per transcendir històries i personatges vulgars, absolutament anodins i ordinaris i emocionar-nos amb tot això.

Fugint de solucions fàcils, Sacheri tanca una història que transcorre entre 1968 i 1996 amb un sorprenent final obert en el qual només queda un últim deute per pagar contestant el·lípticament la pregunta que durant anys i anys s'ha mostrat en els ulls d'un dels personatges, conclouent així un magistral paral·lelisme entre assassí i narrador que es manté durant tota l'obra. JMSR

VALÈNCIA, 4 I 10 DE JULIOL DE 1937

de DD.AA.

Edició: Manuel Aznar Soler

Editorial: Renacimiento

Sevilla, 2017 | Pàgines 293

Història

El juliol de 1937 es va celebrar a València, capital de la República, el II Congrés Internacional d'Escriptors per a la Defensa de la Cultura, o Congrés d'Escriptors Antifeixistes. Organitzat pel

Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes, va constituir una plataforma internacional de propaganda cultural contra l'absentisme de les democràcies occidentals que practicaven la política de no-intervenció. L'organització del Congrés va acceptar que hi assistira una reduïda representació valenciana que, encapçalada per Carles Salvador, estava integrada per Bernat Artola, Adolf Pizcueta, Enric Navarro Borràs i Ricard Blasco.

Diversos experts han estudiat la biografia d'aquests escriptors i la seua participació en aquest congrés. Així, després dels textos introductoris de Manuel Aznar i Albert Girona, Lluís Meseguer s'ha ocupat d'Artola, Jesús Huguet de Salvador, Santi Cortés de Blasco, Josep Palomero de Navarro Borràs, el mateix Aznar de Pizcueta i Josep Daniel Climent d'altres que, com Emili Gómez Nadal, van ser referents destacats. El llibre es complementa amb un apartat gràfic elaborat per Manuel Amat, Antoni Paricio i Lorna Arroyo. JP

destacamos...

Truculentas historias en ambientes insalubres

En más de una ocasión recuerdo el relato del tristemente desaparecido **Sam Shepard** titulado «Four Days». Publicado en la prestigiosa *Paris Review*, en el texto me topé con una pregunta que el propio autor teatral norteamericano y actor se formulaba acerca del director **Francis Ford Coppola**. Decía así: *What goes on in Coppola's mind? ¿Qué pasa en la mente de Coppola? ¿Qué ocurre?* Esta cuestión me hizo reflexionar acerca de los quehaceres diarios de los narradores y visionarios de las letras y el celuloide, y es una cuestión que siempre planea cuando estoy inmerso en la lectura de cualquier relato de la norteamericana **Joyce Carol Oates**. ¿Cómo es posible que tras esa apariencia frágil y delicada, quebradiza incluso, exista una autora capaz de desarrollar esas tramas tan truculentas? ¿Qué pasa en la mente de Oates?

Tras leer su nuevo libro de relatos, publicados aquí por **Gatopardo Ediciones**,

esa sensación de desconcierto y estupor sigue muy presente. No logro entender de dónde surge toda esa crudeza, esa violencia, ese ambiente insalubre y putrefacto. El mero título de este compendio de textos, *Desmembrado*, ya sugiere que lo que vamos a leer poco o nada tiene que ver con historias de hadas madrinas y príncipes azules. Lo que Oates ofrece siempre son pasajes malsanos y perturbadores que sumen al lector en una atmósfera de inquietud constante, conteniendo la respiración en todo momento porque sabe que tarde o temprano, en esa historia que tiene ante sí, algo turbio sucederá.

De nuevo, Joyce Carol Oates me demuestra que es una narradora sublime, capaz de jugar con la psicología de los personajes y, sobre todo, de los que leen esos pasajes en los que el mal siempre está presente, ya sea personificado en un medio primo que coquetea con la violación, el secuestro y el asesinato, o

con una viuda que vuelve a su antiguo hogar y queda presa en un extraño pasado. En estos relatos hay obsesiones, actitudes demenciales, arrepentimientos y persecuciones morales, hay juicios y condenas. En cada relato sobrevuela la muerte y la locura, todos parecen ser víctimas, pero también ejecutores del mal, mártires y perturbados. Y de nuevo soy incapaz de saber cómo lo hace, cómo logra plasmar sobre el papel esa infamia, fruto del dolor y el sufrimiento de unas mentes que, tarde o temprano, enferman y se sumen en ese abismo.

Aquello que no conocemos suele provocarnos miedo, aprensión. Solemos evitar esa sensación de desconcierto e inseguridad, pues no sabemos si tras esa puerta habrá suficiente luz o nos sumiremos en la más profunda oscuridad. En este sentido, Joyce Carol Oates logra siempre mantenernos en vilo al desplazarnos por esa delgada línea que separa el bien y el mal. Este libro contiene relatos que noquean, historias que provocan una inquietud que raya en la perversidad, pero que tal y como están contados necesitas leer y saber qué va a pasar, qué nos va a pasar. ≡

Eric Gras

DESMEMBRADO

de Joyce Carol Oates

Traducció: Patricia Antón

Editorial: Gatopardo Ediciones

Barcelona, 2018 | Pàgines 200

Relatos